

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 22956/2023
25.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Мирослав Мирковић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Милка Цанић, адвокат из ... и по противтужби туженог – противтужиоца ББ из ..., против тужиље – противтужене АА из ... и тужене Општине Параћин, чији је законски заступник Општински правобранилац, ради утврђења, одлучујући о ревизији туженог ББ изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2130/22 од 04.10.2022. године, у седници одржаној 25.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог ББ изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2130/22 од 04.10.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Параћину П 85/17 од 02.09.2020. године, исправљеном решењем истог суда П 85/17 од 02.09.2020. године, односно решењем истог суда П 85/17 од 08.03.2022. године, делимично је усвојен тужбени захтев тужиље и утврђено да је тужиља по основу заједничког стицања за време трајања ванбрачне заједнице са туженим ББ стекла право својине са уделом од 30/100, односно 30% на стамбено-пословном објекту спратности ПО+ПР+ПП+ПОТ, укупне површине 309 м², на кп бр. ..., површине 1,52 ара у улици ... у Параћину, уписане у ЛН .. КО Параћин и кп бр. ..., површине 35 м², у улици ... у Параћину, уписане у ЛН .. КО Параћин, као и право коришћења на наведеним катастарским парцелама у истом уделу, што је тужени ББ дужан да призна, преда у државину предметне непокретности и трпи да се тужиља на наведеном својинском уделу укњижи код РГЗ СКН Параћин, а за удео од још 20/100 тј. 20% тужбени захтев је одбијен као неоснован (став први изреке); да је по истом основу стекла право својине са уделом од 30/100, односно 30% на непокретностима на кп бр. ..., уписане у ЛН .. КО Параћин, ближе означеним у овом ставу изреке, што је тужени дужан да призна и преда те непокретности тужиљи у државину, те да трпи се тужиља

на наведеном својинском уделу упише у РГЗ СКН Параћин, а за удео од још 20/100 тј. 20% тужбени захтев је одбијен као неоснован (став други изреке); да је по истом основу стекла право својине са уделом од 30/100, односно 30% на непокретности – ванкњижном објекту изграђеном без одобрења за градњу, укупне површине 135 м² на кп бр. ..., уписан у ЛН .. КО Параћин, што је тужени дужан да призна и наведену непокретност преда тужили у државину и трпи да се тужила на наведеном својинском уделу укњижи код РГЗ СКН Параћин, а за удео од још 20% тужбени захтев је одбијен као неоснован (став трећи изреке). Делимично је усвојен тужбени захтев туженог-противтужиоца ББ и утврђено да је власник и да има право својине са уделом од 70/100 по основу стицања у ванбрачној заједници са туженом АА на пословно-стамбеном објекту површине у основи 152 м², који се састоји од подрума, приземља у оквиру којих су два локала, затим спрата и поткровља, који се налази на кп бр. .. КО Параћин град, што је тужила-противтужена АА дужна да призна и дозволи упис овог права у јавним књигама, као и да тужилац у наведеном уделу има право коришћења кп бр. .. КО Параћин-град, површине 1,52 ара, што су тужени АА и Општина Параћин дужне да признају и дозволе упис овог права на име тужиоца у јавним књигама, док је преко досуђеног, а за утврђење удела од још 30% његов захтев је одбијен као неоснован (став четврти изреке). Одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка (став пети изреке).

Допунском пресудом Основног суда у Параћину П 85/17 од 09.07.2021. годније, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца ББ и утврђено да има право својине са уделом од 70/100 по основу стицања у ванбрачној заједници са туженом АА на кп бр. ..., површине 35 м², њива 1. класе и на кп бр. ..., површине 6 м², њива 1. класе, обе у улици ..., уписане у ЛН .. КО Параћин-град, све градско грађевинско земљиште, што су тужене АА и Општина Параћин дужне да признају и трпе упис овог права на име туженог у јавним књигама код РГЗ СКН Параћин, а за утврђење удела од још 30% захтев је одбијен као неоснован.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2130/22 од 04.10.2022. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиле и туженог ББ и првостепена пресуда потврђена у ставу првом изреке, у односу на одлуку о праву својине тужиле на стамбено-пословном објекту спратности ПО+ПР+ПП1+ПОТ, укупне површине 309 м², изграђеном на кп бр. .. КО Параћин и праву коришћења кп бр. .. КО Параћин-град и ставовима другом, трећем, четвртном и петом изреке. Ставом другим изреке, првостепена пресуда је преиначена у преосталом делу става првог изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиле за утврђење да је стекла право коришћења са уделом од $\frac{1}{2}$ на кп бр. .. површине 1,52 ара у улици ... у Параћину, уписаној у ЛН .. КО Параћин-град и да је тужени дужан да јој ово право призна, непокретност преда у државину и трпи да се тужила у наведеном уделу укњижи код РГЗ СКН Параћин, када се за то буду стекли сви потребни услови.. Ставом трећим изреке, одбијена је жалба туженог ББ и потврђена допунска пресуда у делу којим је одбијен његов тужбени захтев за утврђење права својине са уделом од 30/100 на кп бр. .. и кп бр. .. КО Параћин. Ставом четвртим изреке, преиначена је допунска пресуда у преосталом делу, тако што је одбијен тужбени захтев туженог ББ да се утврди да је власник са уделом од 70/100 по основу стицања у ванбрачној заједници са тужилом на кп бр. ..., површине 35 м², њива 1. класе и на кп бр. ..., површине 6 м², њива 1. класе, обе у улици ..., уписане у ЛН .. КО Параћин, и да су су тужене АА и Општина Параћин дужне да признају и трпе упис овог права на име туженог-противтужиоца у јавним књигама. Ставом петим изреке, одбијене су жалбе тужиле и туженог ББ и потврђено

решење Основног суда у Параћину П 85/17 од 09.07.2021. године, исправљено решењем истог суда П 85/17 од 08.03.2022. године. Ставом шестим изреке, одбачена је као недозвољена жалба тужиле изјављена против усвајајућег дела става првог, става другог и трећег изреке и одбијајућег дела става четвртог изреке првостепене пресуде и одбијајућег дела о прротивтужбеном захтеву из става четвртог изреке допунске пресуде. Ставом седмим изреке, одбијени су захтеви странака за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени ББ је благовремено изјавио ревизију, побијајући је у ставу првом изреке, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилца је благовремено поднела одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао правноснажну пресуду у побијаном делу применом члана 408. у вези са чланом 403. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23), и нашао да ревизија туженог ББ није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а нема ни битне повреде из члана 374. став 1. у вези са чланом 7. и 8. истог закона, на коју се садржином ревизије указује. Другостепени суд је прихватио чињенично стање утврђено првостепеном пресудом, оценио битне жалбене наводе и за донету одлуку изнео разлоге о одлучним чињеницама и одговарајуће правне разлоге који одлуку опредељују. Наводима ревизије указује се и на битну повреду из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, која не представља дозвољени разлог за ревизију у смислу члана 407. став 1. тачка 1-3 овог закона.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су живеље у ванбрачној заједници од 06.01.1990. године до 04.09.2003. године, у којој су рођена деца странака, ћерка ВВ - ...1990. године и син ГГ - ...1994. године. Решењем Центра за социјални рад Параћин од 30.04.2004. године, малолетна ВВ поверена је на чување и васпитање мајци, а малолетни ГГ поверен је на чување и васпитање оцу. Тужени из претходног брака има ћерку ДД. По заснивању ванбрачне заједнице странке су најпре живеље у гарсоњери мајке туженог, обоје су радили у друштвеним предузећима, тужилца у предузећу „Напредак“ Варварин, а тужени у „Српској фабрици стакла“ у Параћину. Тужилца је у предузећу „Напредак“ радила до 1992. године, када је отишла на породилско боловање, након чега се више није враћала на тај посао. Тужени је, такође, почетком 1992. године престао да ради у друштвеном предузећу и са тужилом отпочео обављање других послова. Једно време странке су продавале робу испред РК „Београд“: сатове, батерије, кишобране које су набављали у иностранству. Продавали су и девизе. Почетни новац за препродају девиза позајамили су од пријатеља. Временом су успоставили сарадњу са „Инос банком“ и „Карић банком“, од којих је узиман новац, препродаван на улици и у проценту од продатог оствариван приход. У току 1992. године странке су основале предузеће „ББ“ доо Параћин, и то тужилца са уделом у оснивању од 10%, а тужени 90%. Предузеће се бавило продајом грађевинског материјала. Роба која је била на стоваришту продавала се преко рачуна, али и без рачуна. Уговарањем послова је управљао тужени, а тужилца је била задужена да у току дана прати продају робе, да према књижи коју су водили радници и у коју је евидентирана продаја робе, податке разврста према издатим рачунима и евиденцији за

коју нису издати рачуни и касније документацију достави књиговођи. У 1993. године отворили су и СТР „ЕЕ“, продавницу прехрамбене робе, где је тужилца била повремено радно ангажована, а као и у предузећу "ЂЂ" била задужена да пазар са стоваришта и из продавнице односи у СДК и попуњава налоге. Обим и начин пословања довео је до стицање високих прихода и уштеђевине. Крајем 1993. године странке су располагале свотом која је износила 400.000 – 500.000 DM, из којих средстава су купљене парцеле на којима је тада започета и до престанка ванбрачне заједнице завршена изградња објеката који су предмет овог спора. У периоду од 1995. године до 1998. године од продаје цемента на стоваришту годишње је остваривано толико прихода да је стицањем и улагањима имовина била увећана. Предузећу "ЂЂ" доо је у току 2002. године припојена СТР "ЕЕ". Тужилца је поред описаног ангажовања у наведеним привредним субјектима, обављала кућне послове и чувала децу. Тужени је у већем делу био ангажован у организацији послова у предузећу.

При заснивању ванбрачне заједнице, а ни касније у току трајања заједнице живота, странке нису имале своју посебну имовину. За време трајања ванбрачне заједнице странке су стекле непокретну имовину наведену у изреци првостепене и допунске пресуде, као и имовину која је уговором о расподели имовине за живота, овереним пред Општинским судом у Параћину у предмету Р 465/02, расподељена заједничкој деци парничних странака и ћерки туженог из претходног брака, а која није предмет овог спора.

На тужилцу су уписане непокретности из ЛН број .. КО Параћин и то кп бр. ..., са правом коришћења и обимом удела 1/1, градско грађевинско земљиште са обликом својине државна. У ЛН број .. КО Параћин на тужилцу је уписана кп бр. .. површине 1,52 ара са правом коришћења и обимом удела од 150/152, са којим уделом је уписано и право државне својине, док је Општина Параћин уписана са правом јавне својине са уделом од 2/152. На наведеној парцели на тужилцу, као држаоца, уписана је зграда број 1, облик својине приватна, са обимом удела 1/1. На туженог су се водиле кп бр. .. и пет објеката на тој парцели. Од те парцеле настале су садашња кп бр. .. КО Параћин и кп бр. .. КО Параћин, на којој су странке у току трајања ванбрачне заједнице изградиле приземну надстрешницу, површине 135 м², која се мањим делом налази и на кп бр. .. КО Параћин. Ове непокретности тужени је у току првостепеног поступка уговором о поклону овереним код Општинског суда у Параћину под бројем Ов 9332/08 од 30.10.2008. године, поконио заједничком сину ГГ, на кога се сада воде као приватна својина са уделом 1/1. Од раније кп бр. .. КО Параћин, настала је садашња кп бр. ..., на којој се налази свих пет објеката које су се раније налазиле на кп бр. .. . Након престанка ванбрачне заједнице, тужени је на кп бр. .. КО Параћин изградио још два објекта, која нису предмет спора, а извршио је и улагања у објекте који су изграђени на тој парцели у току трајања ванбрачне заједнице.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да спорне непокретности представљају заједничку имовину коју су парничне странке као ванбрачни партнери стекли у току трајања заједнице живота у ванбрачној заједници у смислу члана 171. Породичног закона. Како је тужени у већем делу водио послове у наведеним предузећима, а тужилца послове обављала у ограниченом обиму и није била распоређена на послове који су захтевали пуно радно време, поред тога обављао и друге послове који су доносили приходе, суд је применом чланом 180. став 2, 3. и 4. Породичног закона оценио да је допринос туженог у стицању заједничке имовине већи од доприноса тужилце и износи 70%, а допринос тужилце износи 30%. Сагласно томе,

тужиљи је стекла права својине на одређеним непокретностима са уделом од 30/100 и са истим уделом утврђено јој је право коришћења кп бр. .. и кп бр. .. КО Параћин. Противтужбени захтев туженог којим је тражио да се њему утврди право својине у 1/1 на пословно-стамбеном објекту на кп бр. .. КО Параћин са правом коришћења на наведеној парцели, делимично је усвојен у односу на тужиљу – противтужену АА и тужену Општину Параћин, утврђењем да је тужени стекао право својине у 70/100 дела, а преко тога до траженог за још 30/100 његов је захтев одбијен као неоснован. У истом уделу утврђено је да тужени има право својине на кп бр. ..., површине 6 м² и кп бр. ..., површине 35 м², уписане у ЛН .. КО Параћин, а за удео од још 30/100 је његов захтев одбијен као неоснован. Разлози овакве одлуке тичу се оцене о датом доприносу у стицању заједничке имовине радом странака у току трајања ванбрачне заједнице, имајући у виду да у стицању није ангажована посебна имовина, већ је све стечено искључиво заједничким радом и залагањем странака као ванбрачних супружника.

Одлучујући о жалбама тужиље и туженог ББ, другостепени суд је првостепену пресуду потврдио у свему осим у делу одлуке о праву коришћења тужиље са уделом од ½ на кп бр. .. уписане у ЛН .. КО Параћин, у ком делу је захтев тужиље одбио зато што тужбом није обухваћен и Град Параћин, те у погледу захтева за утврђење о праву својине туженог-противтужиоца са уделом од 70/100 на кп бр. .. и кп бр. .. зато што ове парцеле представљају градско грађевинско земљиште у државној својини Републике Србије, а Република Србија као нужни супарничар тужбом није обухваћена. У преосталом, другостепени суд је прихватио разлоге првостепеног суда као јасне, потпуне и правилне.

По оцени Врховног суда, ревизија туженог није основана у оспоравању правилности правноснажне пресуде у побијаном делу.

Наводима ревизије оспорава се оцена доказа и утврђено чињенично стање, што у поступку по ревизији није дозвољено, према императивној одредби члана 407. став 2. наведеног закона.

О основаности захтева за утврђење удела у стицању имовине у току трајања ванбрачне заједнице странака, одлучено је правилном применом материјалног права.

Чланом 191. Породичног закона („Службени гласник РС“, број 18/05...6/15), у ставу 1. је прописано да имовина коју су ванбрачни партнери стекли радом у току трајања заједнице живота у ванбрачној заједници представља њихову заједничку имовину. Ставом 2. истог члана је прописано да на имовинске односе ванбрачних партнера сходно се примењују одредбе овог закона о имовинским односима супружника. То значи да се примењују правила прописана чланом 180. истог закона, да ако супружници не могу да се споразумеју о деоби заједничке имовине, деобу заједничке имовине врши суд (став 1.). Код судске деобе претпоставља се да су удели супружника у заједничкој имовини једнаки (став 2), а већи удео једног супружника у стицању заједничке имовине зависи од његових остварених прихода, вођења послова у домаћинству, старања о деци, старања о имовини, те других околности од значаја за одржавање или увећање вредности заједничке имовине (став 3). Већи удео у стицању заједничке имовине утврђује се у истој сразмери за сва права и обавезе у тренутку престанка заједнице живота у браку (став 4). Деобом заједничке имовине, у смислу

овог закона, сматра се утврђивање сувласничког, односно суповерилачког удела сваког супружника у заједничкој имовини (члан 177. ПЗ).

У конкретном случају није примењена законска претпоставка о једнаким уделима супружника, већ је већи удео у стицању заједничке имовине признат туженом зато што је допринос туженог оцењен већим од доприноса тужиље. Код утврђеног да су тужиља и тужени ванбрачну заједницу засновали 1990. године и наредне две године живели у стану мајке туженог, да из те заједнице имају двоје деце, да су 1992. године купили прву заједничку непокретност од прихода које су остварили продајом девиза и робе из иностранства, да су након тога основали предузеће и предузетничку радњу и од прихода остварених пословањем купили и изградили све остале непокретности које су предмет спора, а да је заједница живота престала 2003. године, правилно су нижестепени судови закључили да су парничне странке предметне непокретности стекли радом у току трајања заједнице живота у ванбрачној заједници, те исте представљају њихову заједничку имовину у смислу члана 191. Породичног закона. При том, оцењено је да у прилог томе да је заједница живота између парничних странака трајала у континуитету дуги низ година, све до 2003. године, осим чињенице да је 2004. године решењем Центра за социјални рад одлучено о поверавању њихове малолетне деце на чување и васпитање, говори и чињеница да је тужиља и 2002. године, након што је предузећу "ЂЂ" припојена СТР "ЕЕ", била укључена у пословање и радно ангажована на пословима које је и до тада обављала, као и у пословима домаћинства, неприхватљивим су оцењени наводи туженог да је заједница живота са тужиљом престала још 1997. године и да непокретности стечене након тога не представљају заједничку имовину. Такође, неприхватљивим су оцењени и наводи да је тужени пре заснивања ванбрачне заједнице са тужиљом, имао посебну имовину коју је уложио у куповину непокретности и оснивање предузећа, што тужени у спроведеном поступку није доказао. Насупрот томе говоре утврђене чињенице да је прва непокретност купљена тек након што су парничне странке престале да раде у друштвеним предузећима и заједнички, позајмљеним новцем од пријатеља, отпочеле посао са продајом девиза и робе из иностранства, а до тада су две године живеље у гарсоњери мајке туженог. Ревизијски наводи да непокретности које су предмет овог спора, а које представљају имовину велике вредности, нису могле бити стечене без учешћа његове посебне имовине, контрадикторни су утврђеним чињеницама о висини приходованог на дневном нивоу од продаје девиза и приходованог продајом грађевинског материјала са стоваришта њиховог предузећа 90-их година. Неосновано је и ревизијско оспоравање закључка о припадајућем уделу тужиље на спорним непокретностима. Тужиља је залагањем у заједничким пословима пре и након оснивања предузећа "ЂЂ" доо и СТР "ЕЕ" допринела да добит од пословања буде већа, с обзиром да је за наведене привредне субјекте обављала разноврсне послове од праћења продаје, разврставања рачуна, сређивања документације за књиговођу до уплате пазара и попуњавања налога, послове од којих је постизана корист, што уз допринос који је дала у обављању послова у домаћинству и старању о заједничкој имовини и деци, утиче да њен удео у стицању имовине непокретности током трајања ванбрачне заједнице не може оцењен нижим од 30%. Следом наведеног, оправдано је усвојен тужбени захтев тужиље и утврђено да њен удео у стицању заједничке имовине износи 30/100, а допринос туженог 70/100, с обзиром на свеукупну организацију и вођење заједничких послова, у складу са чланом 180. став 3. Породичног закона.

Овај суд је приликом доношења одлуке имао у виду и остале наводе ревизије, али је оценио да су неосновани, јер суштински представљају понављање навода који су

истицани у жалби против првостепене пресуде, а ове наводе је другостепени суд правилно оценио као неосноване и за ту оцену дао јасне и довољне разлоге, које у свему прихвата и овај суд.

Из напред изнетих разлога, применом члана 414. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**